

A' 1926-1936

(Νεορομαντική-Νεοσυμβολική, επίδραση Καρυωτάκη)

[Θέματα: αυτοβιογραφία, πραγματικότητα, διαμαρτυρία, από το υποκείμενο στην ιστορία-κοινωνία].

Το εφιαλτικό οικογενειακό περιβάλλον με τα προσωπικά υπαρξιακά βιώματα και το κλίμα σκεπτικισμού που απορρέει από την πολιτική αστάθεια που επικρατεί (1922-1934) αποτυπώνονται στα πρώτα του ποιήματα, τα οποία είναι επηρεασμένα από το Νεοσυμβολισμό και το Νεορομαντισμό. Ο Επιτάφιος (1936) εμπεριέχει τα πρώτα δείγματα της στροφής του Ρίτσου από το υποκείμενο στην Ιστορία και στην κοινωνία.

Ποιητικές συλλογές:

- ✓ Τρακτέρ (1934)
- ✓ Πυραμίδες (1935)
- ✓ Επιτάφιος (1936)

Β' 1937-1943

(Συμβολισμός - Υπερρεαλιστικά στοιχεία)

[Θέματα: αυτοβιογραφία, Μεταξική Δικτατορία, ξενική κατάκτηση, κοινωνία].

Σ' αυτή την περίοδο ο Ρίτσος υιοθετεί τον ελεύθερο στίχο, οι συνθέσεις του είναι πολύστιχες, με έντονο λυρισμό και με πολλά στοιχεία του υπερρεαλισμού, οι οποίες εκφράζουν το αίσθημα της εσωτερικής πολιορκίας, τον αγώνα κατά της Γερμανικής Κατοχής και το πέρασμα από το σκοτάδι της Κατοχής στο φως της Αντίστασης.

Ποιητικές συλλογές:

- ✓ Το τραγούδι της αδερφής μου (1937)
- ✓ Εαρινή Συμφωνία (1938)
- ✓ Το εμβατήριο του ωκεανού (1940)
- ✓ Παλιά μαζούρκα σε ρυθμό βροχής (1942)
- ✓ Η τελευταία Π.Α. Εκατονταετία (1942)
- ✓ Δοκιμασία (1943)
- ✓ Σημειώσεις στα περιθώρια του χρόνου (1943)

Γ' 1944-1955

(Ρεαλισμός - Παράδοση και νεωτερικότητα)

[Θέματα: Σύγχρονη Ιστορία].

Με τα ποιήματά του αυτή την περίοδο ο Ρίτσος καταγράφει τις ιστορικές στιγμές, αλλά παράλληλα συμμετέχει σ' αυτές, αφού είναι το μέσο της δικής του αντίστασης. Τα έργα αναπλάθουν την Αντίσταση, τον Εμφύλιο, καταγράφουν, καταγγέλλουν τις συνθήκες της εξορίας με κοφτούς, σκληρούς, αντιλιτρικούς στίχους, ενώ με ελεύθερους στίχους εκφράζουν την «επανένταξη του ατόμου - δημιουργού - αγωνιστή στην πολιτεία της ειρήνης, της αγάπης και της ελπίδας».

Ποιητικές συλλογές:

- ✓ *Τρία χορικά* (1944-1947)
- ✓ Ρωμιοσύνη (1945-1947)
- ✓ *Η κυρά των αμπελιών* (1949)
- ✓ *Τα μακρονησιώτικα* (1949)
- ✓ *Ημερολόγια Εξορίας* (1948-1950)
- ✓ Οι γειτονιές του κόσμου (1949-1951)
- ✓ Πρωινό άστρο (1955)

Δ' 1956-1966

(Νεωτερική ποίηση)

Θεωρείται η πιο παραγωγική και ώριμη περίοδος δημιουργίας του Γ. Ρίτσου (56 έργα - 9 μεταφράσεις),

κατά την οποία τελειοποιεί παλιές ποιητικές μορφές και επινοεί νέες. Γράφει πολύστιχα έργα, τα οποία έχουν τη μορφή είτε δραματικών μονολόγων μ' έναν πρόλογο και έναν επίλογο σε πεζό, είτε διαλογικών συνθέσεων, ενώ παράλληλα γράφει ολιγόστιχα ποιήματα, στα οποία καταγράφει τη σχέση του με τα πράγματα.

Ποιητικές συλλογές:

- ✓ Η Σονάτα του Σεληνόφωτος (1956)
- ✓ Τέταρτη Διάσταση (1956-1972)
- ✓ Μαρτυρίες (1957-1965) (2 τόμοι)
- ✓ Σημειώσεις στα περιθώρια του χρόνου
- ✓ Παρενθέσεις
- ✓ Ασκήσεις

Ε' 1967-1971

(Νεωτερική ποίηση)

[Θέματα: Δικτατορία].

Την περίοδο της δικτατορίας ο Ρίτσος γράφει μικρά ποιήματα, τα οποία αν και έχουν παραδοσιακή μορφή παρουσιάζουν νέα στοιχεία ως προς το ύφος, αφού εισχωρεί σ' αυτά ο σαρκασμός και η ειρωνεία. Τα ποιήματα της περιόδου αποτελούν την καταγγελία του Ρίτσου ενάντια στο καθεστώς και εκφράζουν την καταπίεση και την αγωνία μέσα στο κλίμα της ανελευθερίας.

Ποιητικές συλλογές-

✓Ο τοίχος μέσα στον καθρέφτη (1967-1971)

✓Πέτρες, Επαναλήψεις, Κιγκλίδωμα (1968-1969)

✓Θυρωρείο

✓Κάτοψη (1971)

✓Χειρονομίες

✓Νύξεις

✓Διάδρομος και σκάλα

✓Θυρωρείο

✓Δεκαοχτώ λιανοτράγουδα της πικρής πατρίδας

✓Υμνος και Θρήνος για την Κύπρο

✓Ποιήματα: «Μαντατοφόρες», «Ο αφανισμός της Μήλου», «Χρυσόθεμισ», «Ελένη»,

«Η επιστροφή της Ιφιγένειας», «Φαίδρα», «Γραγκάντα», «Η πύλη», «Κωδωνοστάσιο».

ΣΤ΄ 1972-1991

(Νεωτερική ποίηση, Μοντερνισμός-υπερρεαλιστικά στοιχεία)

Την περίοδο της μεταπολίτευσης ο Ρίτσος γράφει ευρείες ποιητικές συνθέσεις, στις οποίες καταγράφεται η πρόσφατη ιστορική εμπειρία σε συνδυασμό με παλιές αλλά και νεότερες μνήμες του.

Ποιητικές συλλογές-Πεζά:

- ✓ Τροχονόμος
- ✓ Τοιχοκολλητής
- ✓ Μονεμβασιώσεις
- ✓ Φανοστάτες
- ✓ Το σώμα και το αίμα
- ✓ Το τερατώδες αριστούργημα
- ✓ Γραφή τυφλού (1972-73)
- ✓ Χάρτινα (1973-74)
- ✓ Μονόχορδα (1979)
- ✓ Γίγνεσθαι (Γκραγκάντα, Κωδωνοστάσιο, Το τερατώδες αριστούργημα)
- ✓ Πεζογραφία: Εικονοστάσιο Ανωνύμων Αγίων
- ✓ Δοκίμια
- ✓ Μεταφράσεις

Το λογοτεχνικό έργο του Γ. Ρίτσου (με αριθμούς)

Το λογοτεχνικό έργο του Γ. Ρίτσου με αριθμούς:

- 100 ποιητικά βιβλία
- 4 θεατρικά
- 9 πεζά (με το γενικό τίτλο *Εικονοστάσιο ανωνύμων αγίων*)
- 12 βιβλία με μεταφράσεις του
- 1 βιβλίο με δοκίμια

Οι ξένες εκδόσεις του έργου του (που έχει μεταφραστεί σε σαράντα διαφορετικές γλώσσες) πλησιάζουν τις 300. Το έργο που μας κληροδότησε ο Γιάννης Ρίτσος επιτρέπει να τον θεωρούμε ως έναν από τους βασικούς εκπροσώπους της Γενιάς του '30 (στο χώρο της ποίησης), να τον χαρακτηρίσουμε και λυρικό και ερωτικό ποιητή, αν και προσανατόλισε την ποίησή του περισσότερο προς την κοινωνική στράτευση.

Ποιητικές μορφές

- Η ποίηση του Ρίτσου είναι πολύμορφη και πολύτροπη. Δέκτης όλων των αισθητικών ρευμάτων της εποχής του, από το Νεορομαντισμό και το Νεοσυμβολισμό ως τον Εξπρεσιονισμό, το Μοντερνισμό και τον Υπερρεαλισμό, καταφέρνει να αφομοιώνει δημιουργικά τα βασικά χαρακτηριστικά τους. Αντικειμενικός και υποκειμενικός κόσμος διαπλέκονται.
- Ένα άλλο μορφικό χαρακτηριστικό της ποίησής του είναι η ποικιλία των μέτρων και των ρυθμών. Ποιήματα γραμμένα στο δεκαπεντασύλλαβο ή στον ελεύθερο στίχο. Έχουμε, ακόμη, ποιήματα πολύστιχα και ολιγόστιχα, λυρικά, χειμαρρώδη, ελεγειακά αλλά και στοχαστικά (φιλοσοφικά), ελλειπτικά, υπαινικτικά. Ένα άλλο στοιχείο, καθάρá προσωπικής ποιητικής διατύπωσης, είναι οι θεατρόμορφοι μονόλογοί του (οι περισσότεροι αρχαιόθεμοι, οι οποίοι κυριαρχούν στην Τέταρτη Διάσταση).

Κύρια Θεματικά Στοιχεία

➤ Η ιστορία ως παρόν

Υποτάσσει την ιδεολογία στην τέχνη. Δεν καταγράφει απλώς τη σύγχρονή του πραγματικότητα, αλλά την εσωτερικεύει, την αναπροβάλλει, μεταγνίζοντας μηνύματα αισιοδοξίας και προτείνοντας λύσεις στα αδιέξοδα της εποχής του.

Έτσι έχουμε στίχους:

- που εκφράζουν τα ιστορικά δεινά της χώρας,
- που υμνούν την αγωνιστικότητα των Ελλήνων,
- που εκφράζουν τα βασικά χαρακτηριστικά της Ρωμιοσύνης,
- που αποτελούν μηνύματα ελπίδας και αισιοδοξίας
- που δηλώνουν τη συνέχεια της Ελλάδας.

